

Oldsagfund i Aure og Sundalen.

Af K. Lossius.

Fra gaarden Løkvik ved Foldfjorden paa Ertvaagø i **Aure prestegjeld, Nordmøre**, er der til oldsagsamlingen i de sidste 7 à 8 aar indkommet adskillige stensager, saaledes en slibesten af sandsten, 41 cm. lang og 10 cm. bred (nr. 3595, indkommet i 1887), en mindre do. (nr. 4636), en hulmeisel af løs, graa stenart (3839), et stykke af et ovalt kvartsitbryne (4396) og en firesidet hein af en grov stenart (3826), et pyramideformet sænkelod af grøtsten (4397) — et lignende er ogsaa indkommet fra det bekendte findested for stensager paa Bøleseter og Bølestrand i Flatanger —, en spydspids af flint (4635) samt endelig en betydelig mængde flintboller og flintstykker, deriblandt endel flekker. Ligeledes er der paa Stavnes, ca. 1 km. fra Løkvik paa den anden side af fjorden, fundet en stenøx med skafthul (af glimmerskifer) nr. 4366. Disse jevnlig indkommende fund foranledigede mig til i sommer at gjøre en tur derved for at tage aastedet i øiesyn.

Løkvik har en beliggenhed, som i flere henseender maatte gjøre stedet særlig tiltrækkende som bosted for stenalderens folk. Gaarden ligger meget lunt ved en liden bugt paa vestre side af Foldfjorden, som her danner et indelukket bassin af 1 km. længde, der begrænses af 2 indsnevninger, hvor strømmen gaar meget strid, og som derfor ogsaa kaldes strømmene. I dette bassin findes østers og blaaskjæl samt hummer i adskillig mængde. Paa amtskartet er gaardens navn ikke tilføiet, men beliggenheden dog an-

merket strax indenfor den ytterste af de to strømme ligeoverfor Espeset og Haltbak. Fra søen gaar en dalsænkning med myret bund op i s. v. mod en aas, hvorfra der er en udmerket udsigt langt udover havet, og bag hvilken Løkvikvandet og det i forbindelse dermed staaende Strømsvikvand strækker sig. Her var der altsaa god anledning til at skaffe sig næring baade af salt- og ferskvandsdyr, hvilket oftere sees at være tilfældet paa steder, hvor man har gjort fund af oldsager fra stenalderen, saaledes paa Ledal, en af de nordligste gaarde i Aure, hvor der er fundet en dolk og en spydspids af flint (4040 og 4041) og ved Stensviken paa østsiden af Averøen, s. for Kristiansund (Aarsberetn. fra foren. til norske fortidsm. bevar. 1877 p. 175), samt for at tage et par eksempler fra en anden kant af landet paa gaardene Vaag og Dyngeset i Vik sogn af Brønø pgd. (Vidsk. selsk. skrifter f. 1883 p. 63 og 67). Paa samtlige disse steder er der ferskvande i umiddelbar nærhed af søen.

Stensagerne fra Løkvik er for det meste fundne paa den nordlige skraaning af den ovenomtalte dalsænkning under jorddykningsarbejder. Den større slibesten fandtes i den østlige del af terrænet, ikke ret langt fra husene. Henimod den vestlige ende laa der et godt stykke oppe i bakken en hel stenrøs af sværtede stene, blandet med adskilligt kul, i nærheden af hvilken en hel del af flinten fandtes. Her har der vel derfor været et kogested. Mindre stenrøser findes ogsaa ellers hist og her baade paa myren og i skraaningerne; enkelte af disse kan muligens være rydningsrøser efter tidligere opdyrkning; men nogle ligger paa aabenbart udyrket mark. Under arbeidet med deres bortrydning er aldrig noget bemærket af arkæologisk interesse. Endel flint er ogsaa fundet i myren nær den underliggende lerbund. Forøvrigt er der i den fundet en træklave og birkestranger, hvori var gjort et og andet hak, samt træpæle af den for saadanne myrfund sedvanlige form og dimensioner. Afstanden mellem disse ansloges til 3 à 4 m.; men der havde ikke været anledning til at faa nogen klar forestilling om, hvorledes de var ordnede, og specielt om de dannede rader, da de kun iagttages ved gravningen af de indtil 3 m. dybe og 17 m. fra hinanden fjernede grøfter. Da baade eieren og

hans folk har stor interesse for disse undersøgelser og nu har faaet et ganske øvet blik, tør man haabe, at intet væsentligt af interesse vil undgaa opmærksomheden under den resterende opdyrking, navnlig af myren.

Paa gaarden Vaag, der ligger strax n. for Aure kirke, var der 2 al. nede i en myr nedenfor gaarden fundet enden af et drikkehorn, forsiret med rundt om gaaende parallelle linjer, og med to huller efter beslag nede mod spidsen. Det blev foræret af Iver Vaag. Paa nabogaarden Berg var $\frac{1}{2}$ al. nede i jorden nedenfor husene fundet en hein med en smal, dyb fure og paa Hallerhaugen, en avlsgaard længere oppe under fjeldet, endel af en grøtstenskjedel tilligemed et par heine og smaa, ubestemmelige jernstykker. Et brudstykke af kjedelen, der senere var bleven yderligere ituslaaet, samt den førstnævnte hein foræredes af Lars Hansen Berg.

Det bekjendte alterskab i Aure kirke staar nu opstillet i kirkens sakristi, idet der er indsat ny bund, saa at det ialfald er helt, om det end ikke er fuldt restaureret. Det vilde være ønskeligt, om det kunde erhverves for en offentlig samling, saa at et større publikum kunde faa anledning til at beundre disse prægtige figurer, der baade ved sin udførelse og sin stil er et fortræffeligt arbeide fra en høit udviklet kunstperiode (se Bendixen i aarsberetn. fra foren. &c. 1878 p. 144).

Til oldsagsamlingen er for et par aar siden indkommet nogle ægyptiske oldsager (en liden Osirisfigur af bronze og 2 skarabæer), der var indkjøbte paa Molde og efter opgivende skulde være fundne i jorden paa Gjøra, den øverste gaard i **Sundalen**. Da dette paa forespørgsel med bestemthed fastholdtes, reiste jeg derop for at faa sagen bragt paa det rene. Som man kunde vente, var det blot opspind; paa Gjøra kunde man bestemt erklære ikke at have nogetsomhelst kjendskab til de sager. Sammenhængen er imidlertid, som det fra først af var faldt mig ind, at de er komne til Sundalen med Engelskmænd, hvoraf et par familjer har været fast bosiddende der i en aarrække. Da en tegning af sagerne blev

forevist den gamle Mrs. Arbuthnott, gjenkjendte hun dem som tilhørende hendes søn, og hun erindrede, at de efter hans død havde ligget henslængte i en bod blandt flere andre rariteter, han havde samlet paa, og som efterhaanden var forsvundne. Det er imidlertid ikke sjelden, at falbydere af oldsager i den tanke, at de derved skal opnaa høiere pris, fortæller, at sagerne er fundne saa og saa dybt i jorden, skjønt man ofte kan have sine sterke tvivl derom, og det i ethvert fald er ganske ligegyldigt, naar gjenstandene er fra nyere tid.

Mrs. Cochrane havde paa Elverhøi en smuk samling af norske møbler, navnlig skabe, samt tæpper, husgeraad m. m. foruden oldsager og kunstindustrigjenstande fra andre lande og verdensdele. Fra gravfeltet paa Romfo havde hun kjøbt endel glasperler, 4 pilespidser af jern og et haandtenhjul af grøsten (paa undersiden udhulet). Hun havde bl. a. et smukt exemplar af et slags hestegreier, som tidligere brugtes ved begravelser og nok kaldtes „strygreier“, med flettede lædersnøre, tæt nedhængende over hestens sider fra dens ryg. Et lignende opbevares ogsaa paa Fale.

Paa Tofte erhvervede jeg en stenøx med skafthul, der fandtes blandt en nylig afdød gammel mands efterladenskaber og antoges at maatte være funden etsteds i Sundalen eller Ulvundeidet, mandens fødested.

Paa Romfo var der fundet nogle pilespidser, klinknagler og ringe af jern samt 2 smaa glasperler, hvilke sager jeg ligeledes indkjøbte.

Jeg besaa helleristningen ved Gravem, der ligger nede mod elven, antagelig ca. 600 m. fra det vestligste hus paa østre Gravem. (Aarsberetn. 1877 p. 179). Den fremstiller en skibsfigur med udsvungne stavne, men var af bønderne opfattet som en øx. Den side af den store sten, hvorpaa figuren er indhugget, vender mod o. s. o.

Paa gaarden Mo paa **Ulvundeidet** antoges der at være nogle gravhauger oppe paa hjellen.